

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/160/2003

O PRZYSZŁEJ KONSTYTUCJI UNII EUROPEJSKIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Wiedza o projekcie Traktatu konstytucyjnego, regulującego funkcjonowanie przyszłej Unii Europejskiej jest niewielka. Ponad dwie piąte Polaków (41%) nic nie słyszało o projekcie unijnej konstytucji. Prawie co drugi respondent (47%) przyznaje, że coś słyszał na ten temat, ale słabo orientuje się, co zapisano w tym dokumencie. Tylko 12% ogółu ankietowanych deklaruje, że nie tylko słyszało o konstytucji Unii Europejskiej, ale także mniej więcej orientuje się, jakie zapisy są w niej zawarte.
- W opinii społeczeństwa należy twardo walczyć o uwzględnienie w przyszłej unijnej konstytucji naszych postulatów, jednak nie posuwając się do weta w razie niepowodzenia. Wśród ankietowanych najczęstsza jest bowiem opinia (46%), że Polska powinna stanowczo i możliwie najdłużej domagać się zachowania korzystnych dla naszego kraju ustaleń z Nicei, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji. Co czwarty Polak (26%) jest natomiast zdania, że w razie nieuwzględnienia naszego głównego postulatu należy zablokować przyjęcie tego dokumentu. Niewielu ankietowanych (5%) sądzi, że należy zrezygnować z postulatu zachowania postanowień z Nicei, ponieważ ta sprawa nie jest tak ważna, jak to się czasem przedstawia.
- W opinii 41% badanych Polska powinna stanowczo i możliwie najdłużej domagać się umieszczenia w preambule konstytucji UE odwołania do chrześcijaństwa, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia tego dokumentu. Postawienia weta konstytucji w razie nieuwzględnienia tego postulatu domaga się 15% ankietowanych. Co szósty respondent (17%) jest natomiast zdania, że należy zrezygnować z tej propozycji.
- Ponad połowa Polaków (52%) uważa, że o przyjęciu przez Polskę Traktatu konstytucyjnego powinno zdecydować ogólnonarodowe referendum, a ponad jedna czwarta (29%) sądzi, że jest to zadanie dla parlamentu.
- Blisko dwie trzecie ankietowanych (64%) opowiada się za takim modelem funkcjonowania Unii Europejskiej, w którym państwa członkowskie zachowują jak najdalej idącą niezależność. Tylko 16% Polaków popiera wizję wspólnoty europejskiej jako państwa federalnego w rodzaju Stanów Zjednoczonych.

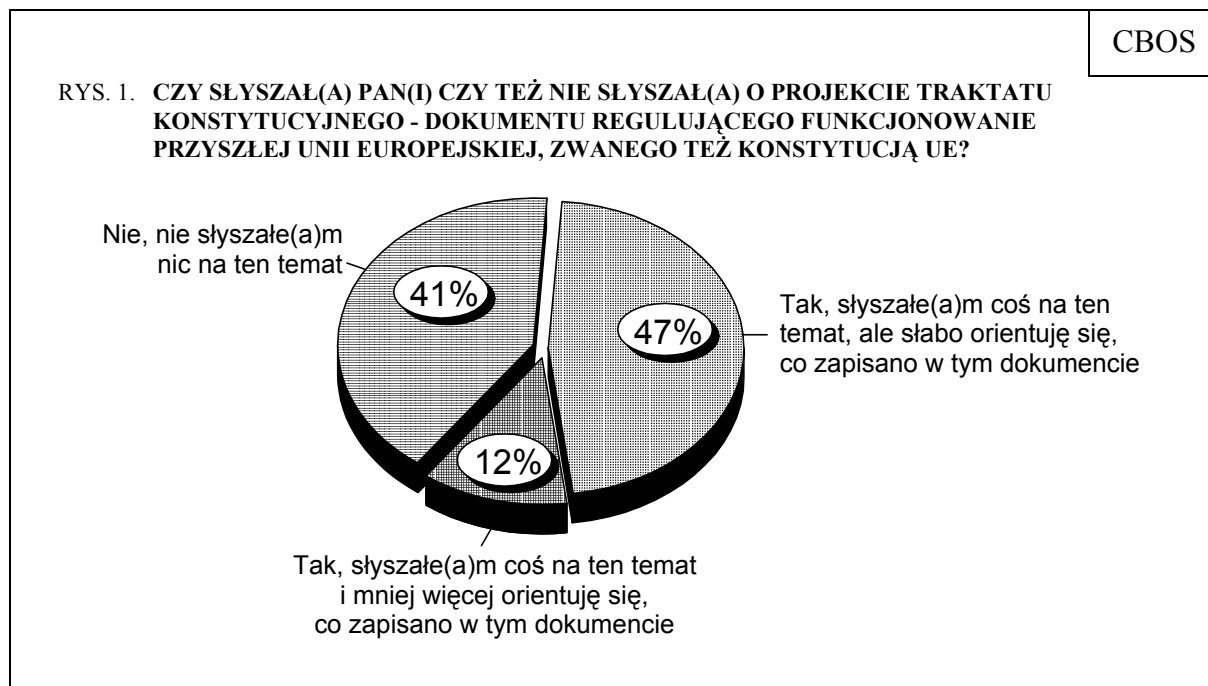
Na początku października, już w trakcie realizacji naszego badania¹, rozpoczęła się w Rzymie międzyrządowa konferencja, na której mają zapaść decyzje dotyczące kształtu Traktatu konstytucyjnego, zwanego konstytucją Unii Europejskiej. Przedstawiciele Polski pojechali na tę konferencję z kilkoma postulatami: zachowania uzgodnionego w Nicei systemu podejmowania decyzji w Radzie UE, umieszczenia w preambule konstytucji odwołania do chrześcijańskich korzeni Europy, utrzymania zasady „jeden kraj, jeden komisarz”, uznania NATO za podstawę bezpieczeństwa w Europie oraz rozważenia koncepcji grupowego przewodnictwa w Radzie UE. Największe emocje wzbudza pierwszy z tych postulatów, uznawany za najistotniejszy. Sejm w przyjętej uchwale w sprawie konstytucji UE upoważnił rząd do zgłoszenia weta wobec tego dokumentu w razie nieuwzględnienia postulatu zachowania nicejskiego systemu głosowania. Trwa publiczna debata na temat polskiego stanowiska w tej sprawie. Chociaż na ogół uznaje się, że ustalenia przyjęte w Nicei są korzystniejsze dla Polski, jednak nie ma zgody co do tego, czy warto forsować je w sposób bezkompromisowy, prowokując zarzuty o hamowanie procesu pogłębiania europejskiej integracji i usprawniania funkcjonowania instytucji unijnych.

WIEDZA O PRZYSZŁEJ KONSTYTUCJI I OCENA JEJ ZNACZENIA

Ponad dwie piąte Polaków (41%) nic nie słyszało o projekcie Traktatu konstytucyjnego, regulującego funkcjonowanie przyszłej Unii Europejskiej. Prawie co drugi respondent (47%) przyznaje, że coś słyszał na ten temat, ale słabo orientuje się, co zapisano

¹ **UWAGA:** Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (161) przeprowadzono w dniach 3-6 października 2003 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Począwszy od września 2003 r. nasze badania realizowane są na takich właśnie próbach, losowanych ze zbiorów PESEL i ważonych z uwzględnieniem najnowszych, ostatnio udostępnionych danych Narodowego Spisu Powszechnego. Zapewnia to dokładniejsze odwzorowanie składu społeczeństwa polskiego.

w tym dokumencie. Tylko 12% ogółu ankietowanych deklaruje, że nie tylko słyszało o konstytucji Unii Europejskiej, ale także mniej więcej orientuje się, jakie zapisy są w niej zawarte.

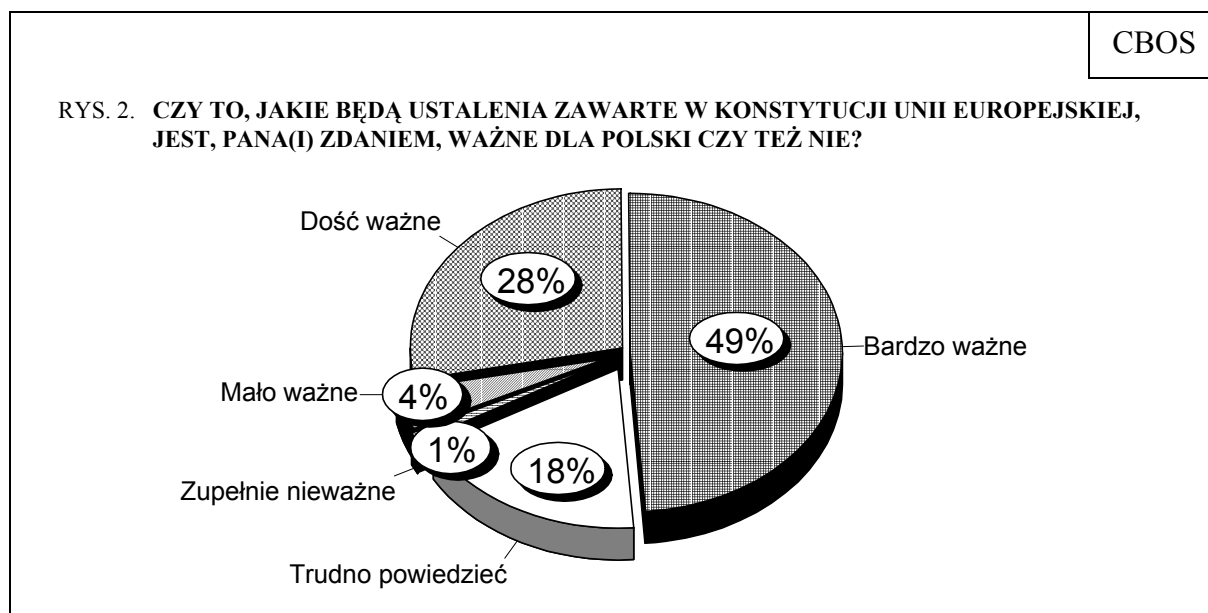

Wiedza o przyszłej konstytucji ściśle wiąże się z wykształceniem. O tym dokumencie nic nie słyszało prawie dwie trzecie badanych z wykształceniem podstawowym (64%), prawie połowa z zasadniczym zawodowym (47%), więcej niż jedna czwarta ze średnim (28%) i tylko 12% mających wyższe wykształcenie. Z kolei w treści konstytucji orientuje się z grubsza po 5% osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, 14% ze średnim i 36% z wyższym wykształceniem.

Poziom wiedzy na ten temat jest zróżnicowany także ze względu na płeć. O projekcie unijnej konstytucji nie słyszała prawie połowa kobiet (48%) i co trzeci mężczyzna (34%).

Pomimo niewielkiej orientacji badanych w kwestii unijnej konstytucji, prawie połowa z nich (49%) uważa, że to, jakie ustalenia zostaną zawarte w tym dokumencie, będzie bardzo ważne dla Polski, a kolejne 28% sądzi, że będzie to dość ważne dla naszego kraju. Tylko 5% ankietowanych uznaje przyjęte w tym dokumencie rozstrzygnięcia za mało ważne lub

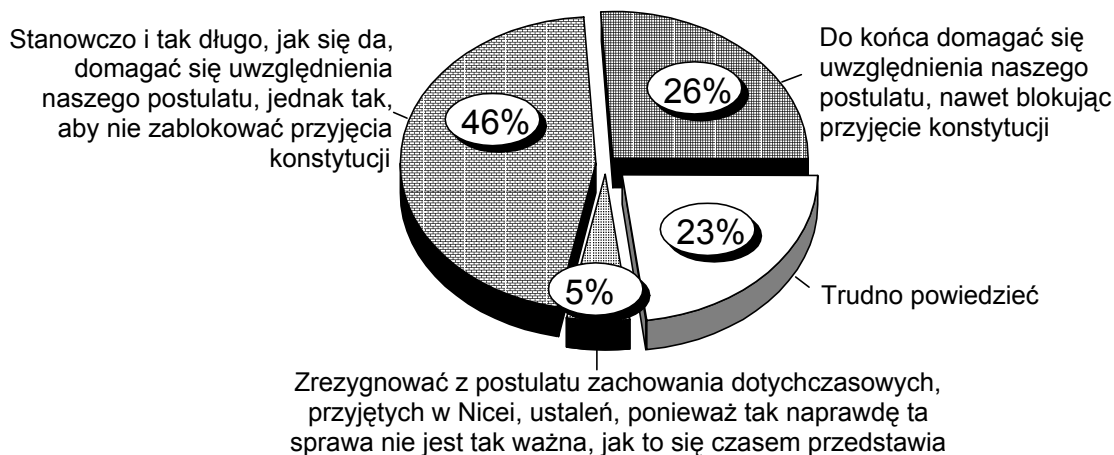
zupełnie nieważne. Im większa wiedza na temat treści unijnej konstytucji, tym silniejsze przekonanie o znaczeniu ustaleń, jakie znajdują się w tym dokumencie.

NICEA ALBO ŚMIERĆ? OCENA POLSKICH POSTULATÓW

Polacy uważają, że należy walczyć o uwzględnienie w przyszłej konstytucji naszych postulatów, jednak nie chcą, odwołując się do słów Jana Rokity, umierać za Niceę, a tym bardziej za to, aby w preambule znalazło się nawiązanie do chrześcijańskich korzeni Europy. Wśród ankietowanych najczęstsza jest bowiem opinia (46%), że Polska powinna stanowczo i możliwie najdłużej domagać się zachowania korzystnych dla naszego kraju ustaleń z Nicei, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji. Co czwarty Polak (26%) jest natomiast zdania, że w razie nieuwzględnienia naszego głównego postulatu należy zablokować przyjęcie tego dokumentu. Niewielu ankietowanych (5%) sądzi, że należy zrezygnować z postulatu zachowania postanowień z Nicei, ponieważ ta sprawa nie jest tak ważna, jak to się czasem przedstawia.

RYS. 3. WEDŁUG ZAPISÓW PROJEKTU KONSTYTUCJI UNII EUROPEJSKIEJ POLSKA PRAWDOPODOBNIENIE BĘDZIE MIAŁA MNIJSZY WPŁYW NA DECYZJE UE, NIŻBY TO WYNIKAŁO Z DOTYCHCZASOWYCH USTALEŃ (Z TZW. TRAKTATU NICEJSKIEGO). POLSKA DOMAGA SIĘ ZACHOWANIA WCZEŚNIEJSZYCH, KORZYSTNIEJSZYCH DLA NASZEGO KRAJU, USTALEŃ W TEJ KWESTII. JAK POWINNA POSTĄPIĆ POLSKA W TEJ SPRAWIE?

Warto odnotować, że przekonanie, iż należy twardo walczyć o korzystniejsze dla nas ustalenia z Nicei, jednak bez posuwania się do weta, jest najczęstsze zarówno wśród osób, które o projekcie konstytucji w ogóle nie słyszały, jak i wśród orientujących się (słabo lub „mniej więcej”) w jego treści.

Tabela 1

Czy słyszał(a) Pan(i) czy też nie słyszał(a) o projekcie Traktatu konstytucyjnego - dokumentu regulującego funkcjonowanie przyszłej Unii Europejskiej, zwanego też konstytucją UE?	Według zapisów projektu konstytucji Unii Europejskiej Polska prawdopodobnie będzie miała mniejszy wpływ na decyzje UE, niżby to wynikało z dotychczasowych ustaleń (z tzw. Traktatu Nicejskiego). Polska domaga się zachowania wcześniejszych, korzystniejszych dla naszego kraju, ustaleń w tej kwestii. Jak powinna postąpić Polska w tej sprawie?			
	Zrezygnować z postulatu zachowania dotychczasowych, przyjętych w Nicei, ustaleń, ponieważ tak naprawdę ta sprawa nie jest tak ważna, jak to się czasem przedstawia	Stanowczo i tak długo, jak się da, domagać się uwzględnienia naszego postulatu, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji	Do końca domagać się uwzględnienia naszego postulatu, nawet blokując przyjęcie konstytucji	Trudno powiedzieć
w procentach				
Nie, nie słyszałem(a) nic na ten temat	4	34	20	42
Tak, słyszałem(a) coś na ten temat, ale słabo orientuję się, co zapisano w tym dokumencie	6	54	29	11
Tak, słyszałem(a) coś na ten temat i mniej więcej orientuję się, co zapisano w tym dokumencie	7	55	33	5

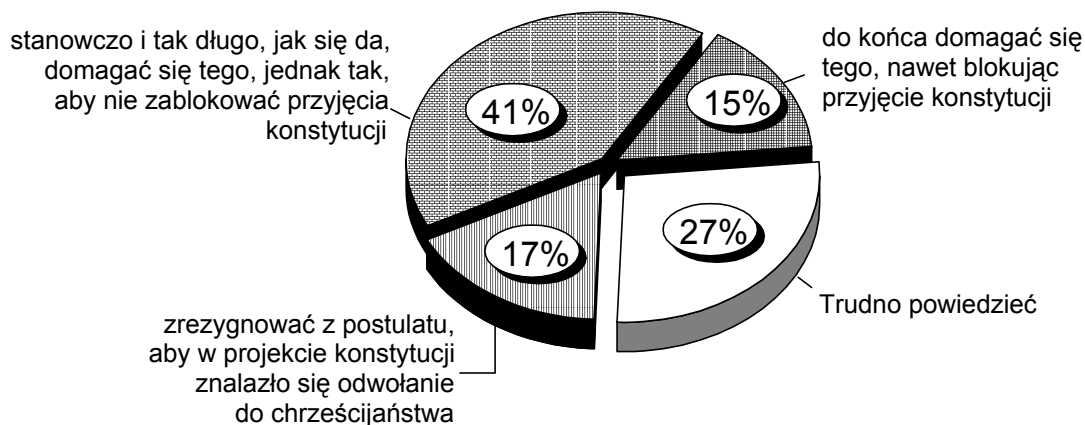
Opinie w tej kwestii elektoratów najważniejszych ugrupowań politycznych są z reguły mniej radykalne niż stanowisko popieranego przez nie partii, wyrażone w niedawnej uchwale Sejmu. Przekonanie, że należy stanowczo i możliwie najdłużej domagać się zachowania ustaleń nicejskich, jednak tak, by nie blokować przyjęcia konstytucji, podzielają w przeważającej części sympatycy wszystkich ugrupowań, z wyjątkiem LPR. Potencjalni wyborcy tego ugrupowania najczęściej sądzą, że należy odrzucić projekt konstytucji, jeśli najważniejszy polski postulat nie zostanie w niej uwzględniony.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Według zapisów projektu konstytucji Unii Europejskiej Polska prawdopodobnie będzie miała mniejszy wpływ na decyzje UE, niżby to wynikało z dotychczasowych ustaleń (z tzw. Traktatu Nicejskiego). Polska domaga się zachowania wcześniejszych, korzystniejszych dla naszego kraju, ustaleń w tej kwestii. Jak powinna postąpić Polska w tej sprawie?			
	Zrezygnować z postulatu zachowania dotychczasowych, przyjętych w Nicei, ustaleń, ponieważ tak naprawdę ta sprawa nie jest tak ważna, jak się to czasem przedstawia	Stanowczo i tak długo, jak się da, domagać się uwzględnienia naszego postulatu, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji	Do końca domagać się uwzględnienia naszego postulatu, nawet blokując przyjęcie konstytucji	Trudno powiedzieć
w procentach				
PO RP	9	60	28	3
SLD	7	64	21	8
PiS	6	47	36	10
Samoobrona	2	43	22	33
PSL	0	45	32	23
LPR	0	33	41	26

W opinii 41% badanych Polska powinna stanowczo i możliwie najdłużej domagać się umieszczenia w preambule konstytucji Unii Europejskiej odwołania do chrześcijaństwa, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia tego dokumentu. Postawienia weta konstytucji w razie nieuwzględnienia tego postulatu domaga się 15% ankietowanych. Co szósty respondent (17%) jest natomiast zdania, że należy zrezygnować z tej propozycji.

RYS. 4. W PROJEKCIE KONSTYTUCJI UNII EUROPEJSKIEJ NIE ZNALAZŁO SIĘ ODWOŁANIE DO CHRZEŚCIJAŃSTWA. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W TEJ SYTUACJI POLSKA POWINNA:

Przekonanie, że najlepszym rozwiązaniem jest konsekwentne dążenie do nawiązania w unijnej konstytucji do chrześcijańskiej tradycji Europy, jednak nie za cenę odrzucenia tego dokumentu, jest najczęstsze we wszystkich trzech grupach wyróżnionych ze względu na poziom wiedzy o projekcie konstytucji.

Tabela 3

Czy słyszał(a) Pan(i) czy też nie słyszał(a) o projekcie Traktatu konstytucyjnego - dokumentu regulującego funkcjonowanie przyszłej Unii Europejskiej, zwanego też konstytucją UE?	W projekcie konstytucji Unii Europejskiej nie znalazło się odwołanie do chrześcijaństwa. Czy, Pana(i) zdaniem, w tej sytuacji Polska powinna:			
	zrezygnować z postulatu, aby w projekcie konstytucji znalazło się odwołanie do chrześcijaństwa	stanowczo i tak długo, jak się da, domagać się tego, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji	do końca domagać się tego, nawet blokując przyjęcie konstytucji	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Nie, nie słyzałem(a) nic na ten temat	11	30	12	47
Tak, słyzałem(a) coś na ten temat, ale słabo orientuję się, co zapisano w tym dokumencie	21	48	16	15
Tak, słyzałem(a) coś na ten temat i mniej więcej orientuję się, co zapisano w tym dokumencie	21	50	21	8

Opinia, że należy stanowczo i możliwie najdłużej domagać się uwzględnienia w preambule unijnej konstytucji odwołania do chrześcijańskiego dziedzictwa Europy, jednak nie kosztem zablokowania przyjęcia tego dokumentu, przeważa niemal we wszystkich analizowanych elektoratach. Najbardziej radykalni w tej kwestii są zwolennicy LPR, spośród których co trzeci uważa, że w razie niepowodzenia naszych starań należy odrzucić Traktat konstytucyjny w proponowanym kształcie.

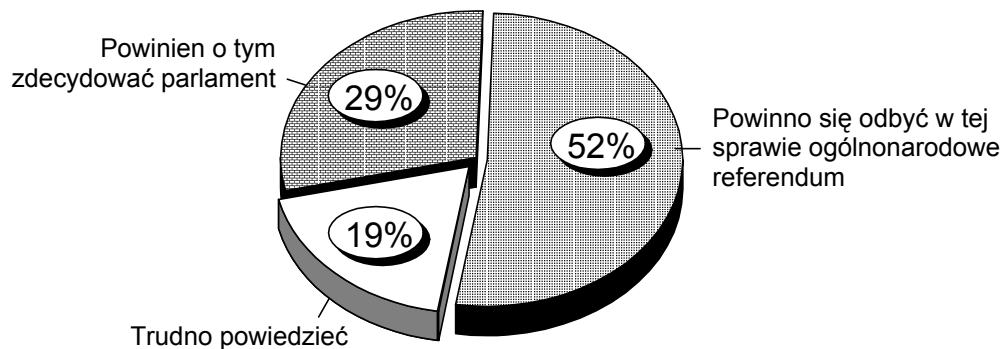
Tabela 4

Potencjalne elektoraty	W projekcie konstytucji Unii Europejskiej nie znalazło się odwołanie do chrześcijaństwa. Czy, Pana(i) zdaniem, w tej sytuacji Polska powinna:			
	zrezygnować z postulatu, aby w projekcie konstytucji znalazło się odwołanie do chrześcijaństwa	stanowczo i tak długo, jak się da, domagać się tego, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji	do końca domagać się tego, nawet blokując przyjęcie konstytucji	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	27	50	8	14
PO RP	22	51	18	9
PSL	18	38	16	28
PiS	15	48	20	17
Samobrona	7	49	17	27
LPR	9	34	34	23

**KTO MA ROZSTRZYGAĆ O PRZYJĘCIU KONSTYTUCJI:
SPOŁECZEŃSTWO CZY PARLAMENT?**

O przyjęciu przez Polskę Traktatu konstytucyjnego może zdecydować parlament większością dwóch trzecich głosów lub naród w referendum. Ponad połowa Polaków (52%) uważa, że w tej sprawie powinno odbyć się ogólnonarodowe referendum, a ponad jedna czwarta (29%) sądzi, że decyzję powinien podjąć parlament.

RYS. 5. CZY W SPRAWIE PRZYJĘCIA PRZEZ POLSKĘ TRAKTATU KONSTYTUCYJNEGO POWINNO ODBYĆ SIĘ OGÓLNONARODOWE REFERENDUM CZY TEŻ POWINIEN O TYM ZDECYDOWAĆ PARLAMENT?

Ciekawe, że im większa wiedza o projekcie unijnej konstytucji, a więc prawdopodobnie większa świadomość trudności całościowej oceny tego dokumentu i jego skutków, tym częstsze przekonanie, iż o jego przyjęciu lub odrzuceniu powinien zdecydować parlament. Ponieważ to przede wszystkim od poziomu wykształcenia zależy zainteresowanie unijną konstytucją i wiedza w tym zakresie, stąd im wyższe wykształcenie, tym częstsza opinia, że to parlament powinien podjąć decyzję w tej kwestii. Wśród osób z wyższym wykształceniem rozwiązanie to cieszy się minimalnie większym poparciem (47%) niż pozostawienie sprawy przyjęcia unijnej konstytucji do rozstrzygnięcia obywatelom (45%), a wśród kadry kierowniczej i inteligencji opcja ta przeważa nawet wyraźniej (popiera ją 53% przedstawicieli tej grupy, podczas gdy 41% opowiada się za referendum w tej sprawie). Stosunkowo najwięcej zwolenników referendum (63%) jest natomiast wśród ludzi młodych (od 18 do 24 roku życia), szczególnie uczniów i studentów (68%), a ponadto wśród pracowników fizyczno-umysłowych (63%), robotników niewykwalifikowanych (62%) oraz bezrobotnych (63%).

Tabela 5

Czy słyszał(a) Pan(i) czy też nie słyszał(a) o projekcie Traktatu Konstytucyjnego - dokumentu regulującego funkcjonowanie przyszłej Unii Europejskiej, zwanego też konstytucją UE?	Czy w sprawie przyjęcia przez Polskę Traktatu Konstytucyjnego powinno odbyć się ogólnonarodowe referendum czy też powinien o tym zdecydować parlament?		
	Powinien o tym zdecydować parlament	Powinno się odbyć w tej sprawie ogólnonarodowe referendum	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nie, nie słyszałem(a) nic na ten temat	18	50	32
Tak, słyszałem(a) coś na ten temat, ale słabo orientuję się, co zapisano w tym dokumencie	35	54	11
Tak, słyszałem(a) coś na ten temat i mniej więcej orientuję się, co zapisano w tym dokumencie	42	52	6

Pogląd, że w sprawie przyjęcia przez Polskę przyszłej unijnej konstytucji powinno odbyć się ogólnonarodowe referendum, przeważa w elektoratach najważniejszych ugrupowań politycznych. Zwolenników alternatywnego rozwiązania jest stosunkowo najwięcej wśród sympatyków PO RP (46%) i SLD (44%).

W JAKIM KIERUNKU POWINNA ZMIERZAĆ UE?

Chociaż prowadzone w Polsce dyskusje na temat projektu Traktatu konstytucyjnego dotyczą w głównej mierze sposobu podejmowania decyzji w Radzie UE, to propozycje zmian funkcjonowania tej organizacji stawiają przed Europejczykami bardziej generalną kwestię, dotyczącą tego, w jakim kierunku powinna zmierzać Unia. Czy należy umacniać jej wspólnotowy charakter czy też raczej opierać jej funkcjonowanie przede wszystkim na uzgodnieniach międzypaństwowych. Czy decyzje powinny w niej podejmować przede wszystkim instytucje ponadnarodowe (Komisja Europejska, Parlament Europejski) czy też międzyrządowe, jak Rada UE.

W ciągu ostatnich kilku miesięcy nie zmieniły się ogólne wyobrażenia Polaków o pożądanym kształcie Unii Europejskiej. Obecnie, podobnie jak w marcu tego roku, blisko dwie trzecie ankietowanych (64%) opowiada się za modelem funkcjonowania UE określanym niekiedy jako Europa ojczyzn, uważając, że w przyszłej Unii państwa członkowskie powinny

zachować jak najdalej idącą niezależność. Tylko 16% Polaków popiera wizję wspólnoty europejskiej jako państwa federalnego w rodzaju Stanów Zjednoczonych.

Tabela 6

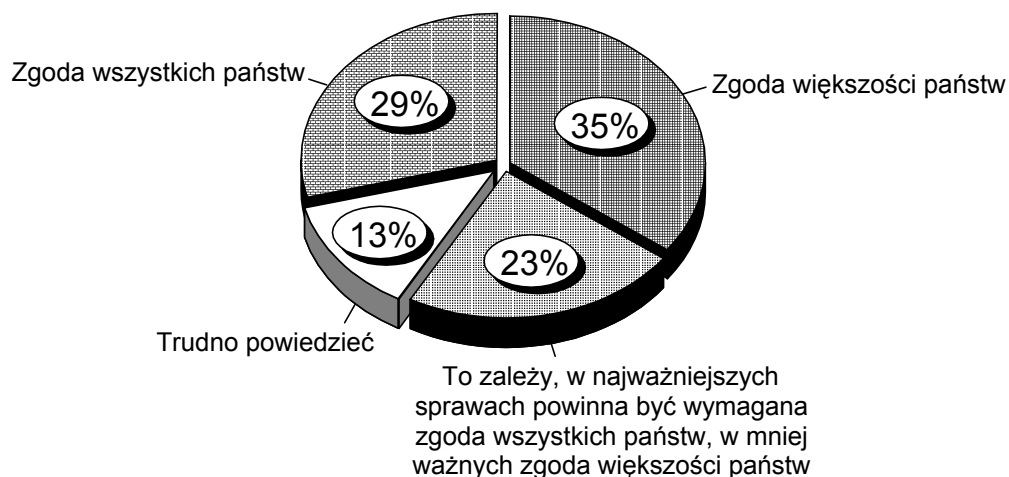
W jakim kierunku powinna, Pana(i) zdaniem, rozwijać się Unia Europejska po rozszerzeniu, tzn. po przyjęciu Polski i innych krajów kandydujących? Czy UE powinna zmierzać raczej:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	III 2003	X 2003
	w procentach	
- w kierunku państwa federalnego w rodzaju Stanów Zjednoczonych	16	16
- w kierunku związku jak najbardziej niezależnych państw	65	64
Trudno powiedzieć	19	20

Zwolennicy Europy niezależnych państw stanowią większość we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych oraz we wszystkich uwzględnionych w analizie elektoratach partii politycznych. Ku modelowi federacyjnemu relatywnie najczęściej skłaniają się ludzie młodzi - od 18 do 24 roku życia (26%), zwłaszcza uczniowie i studenci (28%). Stosunkowo częściej niż sympatycy innych partii popierają go zwolennicy PO RP (25%).

Poparcie dla wizji Unii Europejskiej, zakładającej jak najdalej idącą suwerenność państw narodowych przeważa zarówno wśród zwolenników członkostwa Polski w UE (67%), jak i jego przeciwników (64%).

Proces rozszerzania się Unii Europejskiej niejako wymusza zmiany w sposobie podejmowania decyzji w tej organizacji. Coraz częściej zasada jednomyślności jest zastępowana zasadą większościową. Wydaje się, że Polacy akceptują taki stan rzeczy. Ponad połowa (łącznie 58%) sądzi, że do podjęcia decyzji powinna być wymagana zgoda większości państw, bądź uważa, iż rozstrzygnięcia w najważniejszych sprawach powinny zapadać jednomyślnie, a w pozostałych większością głosów. Dość duża grupa (29%) jest jednak zdania, że decyzje powinny być uzgodnione przez wszystkie państwa członkowskie.

RYS. 6. W JAKI SPOSÓB, PANA(I) ZDANIEM, POWINNY BYĆ PODEJMOWANE DECYZJE W UNII EUROPEJSKIEJ? CZY, PANA(I) ZDANIEM, DO PODJĘCIA JAKIEJŚ DECYZJI POWINNA BYĆ WYMAGANA ZGODA WSZYSTKICH PAŃSTW CZY TEŻ ZGODA WIĘKSZOŚCI Z NICH?

O ile zwolennicy i przeciwnicy członkostwa Polski w Unii Europejskiej są zgodni co do tego, że państwa narodowe powinny zachować w UE jak najdalej idącą niezależność, o tyle bardziej różnią się w opiniach na temat sposobu podejmowania decyzji w tej organizacji. Przeciwnicy integracji częściej niż osoby ją popierające opowiadają się za tym, aby w UE obowiązywała zasada jednomyślności. Jednak także w tej grupie przewagę mają ci, którzy przynajmniej w niektórych kwestiach dopuszczają podejmowanie decyzji większością głosów.

Tabela 7

Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej	Czy, Pana(i) zdaniem, do podjęcia jakiejś decyzji powinna być wymagana zgoda wszystkich państw czy też zgoda większości z nich?			
	Zgoda wszystkich państw	Zgoda większości państw	To zależy, w najważniejszych sprawach powinna być wymagana zgoda wszystkich państw, w mniej ważnych zgoda większości państw	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zwolennicy	27	41	26	6
Przeciwnicy	37	24	20	19
Niezdecydowani	21	18	8	53

Społeczno-demograficzne zróżnicowanie opinii w tej kwestii wiąże się poniekąd ze stosunkiem poszczególnych grup społecznych do integracji. Głosowanie większościowe najczęściej popierają osoby z wyższym wykształceniem (50%), najlepiej sytuowane (46% uzyskujących miesięczne dochody *per capita* powyżej 800 zł), mieszkańcy największych miast, liczących ponad 500 tys. ludności (43%) oraz respondenci w wieku od 25 do 34 lat (45%). W grupach społeczno-zawodowych za tą metodą najczęściej opowiadają się: kadra kierownicza i inteligencja (44%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (48%) oraz robotnicy wykwalifikowani (44%).

W potencjalnych elektoratach zwolennikami zasady jednomyślności są stosunkowo najczęściej sympatycy LPR i Samoobrony, a zwolennikami zasady większościowej - wyborcy SLD, PiS i PSL. Elektorat PO RP najczęściej opowiada się za zróżnicowaniem sposobu podejmowania decyzji w zależności od znaczenia rozstrzyganych spraw.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, do podjęcia jakiejś decyzji powinna być wymagana zgoda wszystkich państw czy też zgoda większości z nich?			
	Zgoda wszystkich państw	Zgoda większości państw	To zależy, w najważniejszych sprawach powinna być wymagana zgoda wszystkich państw, w mniej ważnych zgoda większości państw	Trudno powiedzieć
	w procentach			
LPR	38	18	26	18
Samoobrona	38	32	5	25
PSL	34	47	11	8
PiS	28	53	15	4
SLD	24	54	22	0
PO RP	22	37	41	0

★

★

★

Wiedza o projekcie Traktatu konstytucyjnego, regulującego funkcjonowanie przyszłej Unii Europejskiej jest w polskim społeczeństwie niewielka. Ponad dwie piąte nic nie słyszało o projekcie unijnej konstytucji, a tylko 12% deklaruje, że mniej więcej orientuje się co do

zapisów zawartych w tym dokumencie. Liczba osób uznających się za zorientowane z grubsza w treści unijnej konstytucji jest jednak i tak dość duża, biorąc pod uwagę złożoność tego dokumentu, a także fakt, że skutki wprowadzenia go w życie są jeszcze trudne do jednoznacznej oceny. Mimo że Polacy niewiele wiedzą na ten temat, uważają, iż jest to ważny i potrzebny dokument.

Polacy są mniej radykalni niż polscy politycy w forsowaniu postulatów, z którymi nasza delegacja pojechała do Rzymu. Dominuje przekonanie, że Polska powinna stanowczo i konsekwentnie domagać się ich realizacji, zwłaszcza naszego głównego postulatu dotyczącego utrzymania systemu głosowania z Nicei, jednak nie za cenę odrzucenia unijnej konstytucji. Osoby dopuszczające polskie weto wobec konstytucji, w razie nieuwzględnienia naszych propozycji, są w mniejszości, nawet w grupie najlepiej zorientowanych w treści tego dokumentu. Można odnieść wrażenie, że Polacy, mimo całej niepewności, jaka im towarzyszy w związku z przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej, mniej niż polscy politycy obawiają się politycznych konsekwencji członkostwa w tej organizacji.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) czy też nie słyszał(a) o projekcie Traktatu konstytucyjnego - dokumentu regulującego funkcjonowanie przyszłej Unii Europejskiej, zwanego też konstytucją Unii Europejskiej?
 1 - Nie, nie słyszał(a)m nic na ten temat; 2 - Tak, słyszał(a)m coś na ten temat, ale słabo orientuję się, co zapisano w tym dokumencie; 3 - Tak, słyszał(a)m coś na ten temat i mniej więcej orientuję się co zapisano w tym dokumencie

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	41	47	12	1015
Płeć				
Mężczyźni	34	50	15	484
Kobiety	48	44	8	531
Wiek				
18-24 lat	45	45	10	153
25-34	35	55	10	178
35-44	41	44	15	168
45-54	39	49	12	211
55-64	33	57	9	124
65 lat i więcej	53	35	12	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	48	45	7	377
Miasto do 20 tys.	49	43	13	129
20-100 tys.	39	48	12	203
101-500 tys.	42	47	11	190
501 tys. i więcej mieszk.	21	55	24	116
Wykształcenie				
Podstawowe	64	31	5	294
Zasadnicze zawodowe	47	48	5	260
Średnie	28	59	14	352
Wyższe	12	52	36	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	14	48	37	63
Prac. umysł. niż. szczebla	24	63	13	96
Pracownicy fiz. - umysł.	47	48	5	77
Robotnicy wykwalifikowani	49	48	3	96
Robotnicy niewykwalifik.	55	45	0	32
Rolnicy	37	53	10	54
Pracujący na własny rach.	26	58	16	41
Bierni zawodowo				
Renciści	49	39	12	103
Emeryci	46	42	12	215
Uczniowie i studenci	27	56	17	72
Bezrobotni	58	38	4	119
Gospodynie domowe i inni	43	45	13	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	25	56	18	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	37	55	8	77
sekt. pryw. poza rolnict.	40	51	9	191
prywatnym gosp. rolnym	34	56	10	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	50	47	4	110
300-399	45	47	8	93
400-599	50	42	7	172
600-800	39	51	11	164
Powyżej 800 zł	23	52	26	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	43	7	343
Średnie	41	50	9	472
Dobre	28	47	25	201
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	48	45	7	75
Raz w tygodniu	42	47	11	503
1-2 razy w miesiącu	38	54	9	155
Kilka razy w roku	42	46	12	195
W ogóle nie uczestniczy	39	39	21	85
Poglądy polityczne				
Lewica	31	52	17	177
Centrum	32	56	12	270
Prawica	29	54	17	272
Trudno powiedzieć	68	30	2	295

Tabela 2. Według zapisów projektu konstytucji Unii Europejskiej Polska prawdopodobnie będzie miała mniejszy wpływ na decyzje UE, niżby to wynikało z dotychczasowych ustaleń (z tzw. Traktatu Nicejskiego). Polska domaga się zachowania wcześniejszych, korzystniejszych dla naszego kraju, ustaleń w tej kwestii. Jak powinna postąpić Polska w tej sprawie? 1 - Zrezygnować z postulatu zachowania dotychczasowych, przyjętych w Nicei ustaleń, ponieważ tak naprawdę ta sprawa nie jest tak ważna, jak to się czasem przedstawia; 2 - Stanowczo i tak długo, jak się da, domagać się uwzględnienia naszego postulatu, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji; 3 - Do końca domagać się uwzględnienia naszego postulatu, nawet blokując przyjęcie konstytucji (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	46	26	23	1015
Płeć					
Mężczyźni	6	50	27	17	484
Kobiety	5	42	25	29	531
Wiek					
18-24 lat	6	48	30	15	153
25-34	5	54	23	18	178
35-44	6	51	25	18	168
45-54	9	43	29	20	211
55-64	3	44	29	23	124
65 lat i więcej	1	35	19	44	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	3	38	26	33	377
Miasto do 20 tys.	4	50	25	22	129
20-100 tys.	5	54	25	17	203
101-500 tys.	8	51	24	18	190
501 tys. i więcej mieszk.	9	46	32	13	116
Wykształcenie					
Podstawowe	4	31	20	45	294
Zasadnicze zawodowe	7	45	26	23	260
Średnie	5	56	27	11	352
Wyższe	5	55	36	4	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	6	63	26	5	63
Prac. umysł. niż. szczebla	6	65	21	8	96
Pracownicy fiz.- umysł.	8	44	34	14	77
Robotnicy wykwalifikowani	2	59	24	15	96
Robotnicy niewykwalifik.	10	31	32	28	32
Rolnicy	2	37	30	32	54
Pracujący na własny rach.	12	42	24	22	41
Bierni zawodowo					
Renciści	5	35	26	33	103
Emeryci	2	38	22	37	215
Uczniowie i studenci	9	43	33	15	72
Bezrobotni	7	42	27	24	119
Gospodynie domowe i inni	4	56	17	23	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	5	57	29	9	146
spółce właścicieli					
państw. i państwa	5	59	19	18	77
sekt. prywat. poza rolnict.	8	52	25	16	191
prywatnym gosp. rolnym	4	37	28	30	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	3	34	31	32	110
300-399	1	37	33	29	93
400-599	6	45	20	29	172
600-800	7	45	25	23	164
Powyżej 800 zł	7	61	25	8	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	41	26	28	343
Średnie	5	47	25	23	472
Dobre	6	52	27	15	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	3	35	27	35	75
Raz w tygodniu	3	46	25	26	503
1-2 razy w miesiącu	4	47	30	19	155
Kilka razy w roku	7	49	28	16	195
W ogóle nie uczestniczy	14	46	17	23	85
Poglądy polityczne					
Lewica	6	60	25	10	177
Centrum	9	53	23	15	270
Prawica	3	49	33	16	272
Trudno powiedzieć	4	28	22	46	295

Tabela 3. Aby konstytucja UE weszła w życie, muszą ją zatwierdzić wszystkie kraje należące do Unii Europejskiej. W projekcie konstytucji nie znalazło się odwołanie do chrześcijaństwa. Czy, Pana(i) zdaniem, w tej sytuacji Polska powinna: 1 - zrezygnować z postulatu, aby w projekcie konstytucji znalazło się odwołanie do chrześcijaństwa; 2 - stanowczo i tak długo, jak się da, domagać się tego, jednak tak, aby nie zablokować przyjęcia konstytucji; 3 - do końca domagać się tego, nawet blokując przyjęcie konstytucji (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	41	15	27	1015
Płeć					
Mężczyźni	18	45	16	21	484
Kobiety	16	37	14	33	531
Wiek					
18-24 lat	17	46	14	23	153
25-34	26	41	14	20	178
35-44	16	45	12	28	168
45-54	22	39	16	23	211
55-64	12	46	16	26	124
65 lat i więcej	7	30	19	44	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	36	18	34	377
Miasto do 20 tys.	10	50	13	27	129
20-100 tys.	17	47	13	23	203
101-500 tys.	24	37	14	26	190
501 tys. i więcej mieszk.	27	43	14	16	116
Wykształcenie					
Podstawowe	7	30	16	47	294
Zasadnicze zawodowe	15	43	16	27	260
Średnie	22	47	14	18	352
Wyższe	33	44	15	8	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	27	52	13	7	63
Prac. umysł. niż. szczebla	28	45	10	18	96
Pracownicy fiz.- umysł.	22	41	20	18	77
Robotnicy wykwalifikowani	19	48	14	19	96
Robotnicy niewykwalifik.	20	39	3	38	32
Rolnicy	12	30	21	37	54
Pracujący na własny rach.	21	44	10	25	41
Bierni zawodowo					
Renciści	13	35	17	35	103
Emeryci	10	34	18	38	215
Uczniowie i studenci	18	49	14	19	72
Bezrobotni	12	42	15	30	119
Gospodynie domowe i inni	20	39	14	27	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	24	45	13	18	146
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	27	47	10	16	77
sekt. pryw. poza rolnict.	20	46	12	22	191
prywatnym gosp. rolnym	12	27	24	37	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	11	38	16	35	110
300-399	12	45	14	29	93
400-599	18	38	10	35	172
600-800	14	42	21	23	164
Powyżej 800 zł	26	46	16	12	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	43	13	30	343
Średnie	16	38	17	29	472
Dobre	26	43	13	18	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	30	28	31	75
Raz w tygodniu	10	42	18	30	503
1-2 razy w miesiącu	18	45	14	23	155
Kilka razy w roku	28	43	8	21	195
W ogóle nie uczestniczy	39	26	7	29	85
Poglądy polityczne					
Lewica	28	45	10	17	177
Centrum	20	49	12	19	270
Prawica	12	45	26	16	272
Trudno powiedzieć	12	26	10	51	295

Tabela 4. Czy w sprawie przyjęcia przez Polskę Traktatu konstytucyjnego powinno odbyć się ogólnonarodowe referendum czy też powinien o tym zdecydować parlament? 1 - Powinien o tym zdecydować parlament; 2 - Powinno się odbyć w tej sprawie ogólnonarodowe referendum

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	52	19	1015
Płeć				
Mężczyźni	30	55	15	484
Kobiety	28	49	23	531
Wiek				
18-24 lat	23	63	13	153
25-34	31	55	14	178
35-44	28	55	18	168
45-54	27	54	19	211
55-64	42	43	14	124
65 lat i więcej	26	40	34	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	50	26	377
Miasto do 20 tys.	31	53	17	129
20-100 tys.	31	53	16	203
101-500 tys.	30	54	16	190
501 tys. i więcej mieszk.	35	52	13	116
Wykształcenie				
Podstawowe	19	47	33	294
Zasadnicze zawodowe	27	55	18	260
Średnie	33	55	12	352
Wyższe	47	45	8	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	53	41	7	63
Prac.umysł.niż.szczębla	38	45	16	96
Pracownicy fiz.- umysł.	26	63	11	77
Robotnicy wykwalifikowani	29	56	14	96
Robotnicy niewykwalifik.	17	62	21	32
Rolnicy	16	56	29	54
Pracujący na własny rach.	31	54	15	41
Bierni zawodowo				
Renciści	24	41	35	103
Emeryci	31	43	26	215
Uczniowie i studenci	23	68	9	72
Bezrobotni	19	63	18	119
Gospodynie domowe i inni	37	51	13	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	45	45	10	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	17	66	17	77
sekt. pryw. poza rolnict.	32	54	14	191
prywatnym gośp. rolnym	17	55	28	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	28	54	18	110
300-399	19	62	20	93
400-599	26	51	23	172
600-800	35	49	16	164
Powyżej 800 zł	40	48	12	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	53	22	343
Średnie	27	52	22	472
Dobre	42	49	9	201
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	42	27	75
Raz w tygodniu	26	53	21	503
1-2 razy w miesiącu	34	52	14	155
Kilka razy w roku	28	56	16	195
W ogóle nie uczestniczy	33	46	20	85
Poglądy polityczne				
Lewica	38	53	9	177
Centrum	33	56	11	270
Prawica	33	58	10	272
Trudno powiedzieć	16	42	42	295

Tabela 5. W jakim kierunku powinna, Pana(i) zdaniem, rozwijać się Unia Europejska po rozszerzeniu, tzn. po przyjęciu Polski i innych krajów kandydujących? Czy Unia Europejska powinna zmierzać raczej: 1 - w kierunku państwa federalnego w rodzaju Stanów Zjednoczonych; 2 - w kierunku związku jak najbardziej niezależnych państw

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	64	20	1015
Płeć				
Mężczyźni	21	65	15	484
Kobiety	12	64	24	531
Wiek				
18-24 lat	26	61	13	153
25-34	19	67	13	178
35-44	14	68	18	168
45-54	16	68	16	211
55-64	9	72	19	124
65 lat i więcej	11	51	38	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	56	28	377
Miasto do 20 tys.	12	70	18	129
20-100 tys.	20	67	13	203
101-500 tys.	14	68	19	190
501 tys. i więcej mieszk.	17	74	9	116
Wykształcenie				
Podstawowe	14	49	37	294
Zasadnicze zawodowe	16	65	19	260
Średnie	17	72	11	352
Wyższe	15	79	6	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	12	80	8	63
Prac. umysł. niż. szczebla	21	69	10	96
Pracownicy fiz.- umysł.	20	63	17	77
Robotnicy wykwalifikowani	17	73	10	96
Robotnicy niewykwalifik.	12	59	28	32
Rolnicy	16	51	33	54
Pracujący na własny rach.	5	87	8	41
Bierni zawodowo				
Renciści	11	61	28	103
Emeryci	11	58	30	215
Uczniowie i studenci	28	60	11	72
Bezrobotni	17	65	18	119
Gospodynie domowe i inni	21	58	20	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	13	78	9	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	10	77	13	77
sekt. pryw. poza rolnict.	21	64	15	191
prywatnym gośp. rolnym	15	54	32	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	14	62	24	110
300-399	13	64	23	93
400-599	16	61	22	172
600-800	17	64	19	164
Powyżej 800 zł	19	72	9	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	66	21	343
Średnie	16	61	23	472
Dobre	19	70	12	201
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	10	58	33	75
Raz w tygodniu	15	62	23	503
1-2 razy w miesiącu	17	69	13	155
Kilka razy w roku	17	70	13	195
W ogóle nie uczestniczy	23	59	18	85
Poglądy polityczne				
Lewica	19	74	7	177
Centrum	17	68	15	270
Prawica	17	70	13	272
Trudno powiedzieć	12	50	38	295

Tabela 6. W jaki sposób, Pana(i) zdaniem, powinny być podejmowane decyzje w Unii Europejskiej? Czy, Pana(i) zdaniem, do podjęcia jakiegos decyzji powinna być wymagana zgoda wszystkich państw czy też zgoda większości z nich?
 1 - Zgoda wszystkich państw; 2 - Zgoda większości państw; 3 - To zależy, w najważniejszych sprawach powinna być wymagana zgoda wszystkich państw, w mniej ważnych zgoda większości państw

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	35	23	13	1015
Płeć					
Mężczyźni	30	39	22	9	484
Kobiety	27	31	23	18	531
Wiek					
18-24 lat	27	35	31	7	153
25-34	24	45	22	9	178
35-44	29	32	28	11	168
45-54	30	37	21	12	211
55-64	33	34	23	10	124
65 lat i więcej	31	26	13	30	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	31	33	16	20	377
Miasto do 20 tys.	29	37	22	12	129
20-100 tys.	30	33	26	11	203
101-500 tys.	28	36	27	9	190
501 tys. i więcej mieszk.	19	43	33	6	116
Wykształcenie					
Podstawowe	32	25	14	29	294
Zasadnicze zawodowe	30	37	21	13	260
Średnie	29	37	29	5	352
Wyższe	18	50	30	2	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	21	44	32	3	63
Prac.umysł.niż.szczebla	24	48	28	0	96
Pracownicy fiz.- umysł.	27	36	29	8	77
Robotnicy wykwalifikowani	28	44	15	12	96
Robotnicy niewykwalifik.	32	36	22	10	32
Rolnicy	30	31	23	16	54
Pracujący na własny rach.	26	38	30	6	41
Bierni zawodowo					
Renciści	37	27	13	22	103
Emeryci	30	30	18	23	215
Uczniowie i studenci	20	35	39	6	72
Bezrobotni	35	28	20	17	119
Gospodynie domowe i inni	25	35	24	16	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	26	44	26	4	146
spółce właścicieli	26	47	21	6	77
prywatnych i państwa	27	40	26	8	191
sekt. pryw. poza rolnict.	27	40	26	8	191
prywatnym gośp. rolnym	32	27	24	16	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	35	28	17	20	110
300-399	32	34	19	15	93
400-599	30	31	24	15	172
600-800	29	35	21	15	164
Powyżej 800 zł	21	46	27	6	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	31	32	20	17	343
Średnie	29	32	24	14	472
Dobre	24	47	23	6	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	31	15	26	75
Raz w tygodniu	31	32	23	15	503
1-2 razy w miesiącu	30	39	21	10	155
Kilka razy w roku	24	39	27	10	195
W ogóle nie uczestniczy	24	43	23	10	85
Poglądy polityczne					
Lewica	25	49	24	2	177
Centrum	29	33	31	6	270
Prawica	30	41	22	7	272
Trudno powiedzieć	29	22	15	34	295